

**Sammanställning av de etiska regler och den
arbetsmiljöplan som ligger till grund för Örebro
Kyrkogårdsförvaltnings gravgrävningsarbete 2008-09-30**

Sida 3 - 5

Etiska instruktioner/regler för gravgrävning och återfyllnadsarbeten. Dat. 2008-09-30

Sida 5 - 6

Etiska instruktioner/regler för urn/askgrav-grävning. Dat. 2008-09-30

Sida 6 - 7

Etiska instruktioner/regler för gravsättning i minneslund. Dat. 2008-09-30

Sida 8 - 9

Arbetsmiljöplan/risakanalys för gravgrävning. Dat 2008-09-30

Etiska instruktioner/regler för gravgrävning och återfyllnadsarbeten. Dat. 2008-09-30

Denna plan/rutin är en beskrivning av det sätt på vilket vi skall förbereda oss inför gravgrävning och återfyllnadsarbeten och sedan hur vi skall genomföra själva arbetet på ett etiskt korrekt och respektfullt sätt.

All personal som deltar i detta arbete skall vara väl medvetna om våra etiska värderingar och det känsliga uppdrag som kringgärdar hela arbetssituationen. För att bibehålla en hög etisk kvalitet bör någon form av återkommande ”etisk revision” genomföras där frågor och synpunkter kan diskuteras och eventuella förbättringar genomföras. Denna grupp bör även ha någon form av beredskapsplan för situationer som inte är ”normala”.

Regler på arbetsplatsen

Grundinställning

Allt gravgrävningsarbete inklusive återfyllnad och utnyttjande av angränsande gravars ytor skall ske på ett sådant sätt som om anhöriga var närvarande under hela arbetets gång.

Planering

Alla formella krav som krävs för att få öppna en grav skall vara uppfyllda. Information om gravens ”status” måste vara klarlagd (tidigare gravdjup, antal urnor och deras placering). Största noggrannhet skall läggas vid att lokalisera rätt grav, det innebära att man kontrollerar namn och nummer på aktuell gravsten mot uppgifter i gravboken.

I planeringsfasen skall största möjliga hänsyn tas till de gravar som ofrånkomligt måste utnyttjas för uppställning av och transport med arbetsfordon. För att skydda dessa gravar skall vi vid otjänlig väderlek eller årstid alltid använda skyddsskivor/luckor.

Snö skall inte plogas upp på angränsande gravars smyckningsplatser eller gravvårdar.

Alla uppgrävda schaktmassor skall transporteras bort från gravområdet.

Ordning på arbetsplatsen

God ordning ska gälla på arbetsplatsen. Detta skapar trivsel och ökar den respekt vi vill visa inför det arbete vi utför.

Grävning

Vid grävning i tidigare upplåten grav gräver vi aldrig genom en tidigare orörd kista, om vi kan anta att kistan förmultnat och vi närmar oss det djup som stoftet förväntas ligga på iakttar vi största försiktighet så att inte detta stoft skadas. Om vi vet att urnor är placerade i graven gräver vi på ett sådant sätt att dessa urnor kan omhändertas så ”oskadade” som möjligt. Dessa urnor läggs i en speciellt anpassad kartong som i väntan på återplacering förvaras i krematorium eller bisättningslokal. Denna kartong eller kartonger läggs tillbaka på sin ursprungliga plats vid återfyllnaden. När man gräver på gamla gravkvarter kan ben och skelettdelar komma upp till ytan. Dessa benrester skall hanteras med största respekt och under tiden man gräver graven läggs i en speciell kartong. Denna kartong tömms eller gräves ner i

sin helhet i botten på graven för att sedan täckas med jord. När grävningen är klar vid en grav som är "ny" eller där gravstenen monterats ner placeras en gravmarkör knuten till den aktuella graven bakom gravrabatten.

Komplikationer

Vid längre tids regn eller på våren kan vissa gravkvarter få problem med vattenförekomst. Vid dessa tillfällen grävs en pumpgrop i ena änden på gravens botten. I denna grop sänks sedan en "dränkpump" ner som får vara påslagen fram till strax före jordfästningen. Botten på graven täckes med granris. Om stora vattenflöden förekommer måste man överväga att gravsätta kistan på ett grundare djup än det ursprungligt planerade.

Iordningställande av graven inför kistans sänkning

Iordningställande av graven sker med de prefabricerade uppgångslämmar som vi använder i normalfallet, om andra lämningar används måste dessa vara halksäkra. Under dessa lämningar lägges alltid förstärkningsskiva i "framkanten" av graven och om marken är rasbenägen även skivor under övriga sidor. Gravens insida täckes med "gravskynken". Viktigt är att denna utrustning är hel och ren. Övrig markskyddande utrustning avlägsnas normalt, om stort antal sörjande kommer att delta vid kistans sänkning och marken är vattenmättad finns risk för skador på angränsande gravar, då kan viss skyddsutrustning lämnas kvar.

Återfyllning

Återfyllning av graven skall alltid ske samma dag som jordfästningen så nära i tiden som möjligt. Allt smyckningsmaterial (Blommor och buketter) avlägsnas och lägges på en skyddad plats i närområdet. Vi undviker slammer och höga röster.

Om anhöriga kommer, fråga dessa om de vill vara närvarande under själva återfyllningen eller om de vill vara ensamma vid graven en stund. Om de vill vara med informerar vi om hur det hela kommer att gå till.

Vi täcker alltid kistan med sand. Vi återfyller alltid för hand tills kistan är täckt. Vi går normalt aldrig ner i graven för att lossa de första spännskruvarna förrän kistan är täckt (undantag kan förekomma om understa spännskruvarna av säkerhetsskäl placerats extra lågt). När vi går ner för att lossa spännskruvarna undviker vi att trampa på kistans lock, detta medverkar även till att skapa valvförutsättningar runt kistan då vi trampar till sanden runt den. När den maskinella återfyllningen skall ske göres detta med lugna maskinrörelser från en så låg höjd som möjligt med låga motorvarv från vår lastmaskin. Sanden eller de återfyllnadsmassor som är av lämplig kvalitet dressas försiktigt ut med skopan i små mängder under än längre tid än normal tömning av en skopa. Lämplig kvalitet på återfyllnadsmassor är sådana som inte innehåller stenar eller lerklumpar av en storlek som kan orsaka skada på kista eller skyddsanordning.

När återfyllnaden är klar

När återfyllnaden av graven är klar återställes all markyta som tagits i anspråk, inklusive berörda "granngravar". Den aktuella gravens översta återfyllnadsmassor skall bestå av sand. När sanden är krattad och övriga ytor är så fina de kan bli lägges smyckningsmaterialet ut på graven.

Slutgiltig anläggning av graven

Vart efter tiden går kommer marken i schaktområdet att sjunka, ifyllnad av sand blir därför nödvändig. Sådd av schaktområdet bör ske inom rimlig tid efter gravöppningen. Efter det att markytan blivit sådd kommer den med största sannolikhet att behöva "dressas" eller anläggas på nytt eftersom marken fortsätter att sjunka i det tidigare schaktområdet.

Tillsyn

Huvudman för begravningsverksamheten är i vårt område är Svenska Kyrkan, tillsyn kan ske av kyrkoherde eller präst vid olika tillfällen enligt kontraktsprostens rutiner för tillsyn.

Etiska instruktioner/regler för urn/askgrav- grävningsarbeten. Dat. 2008-09-30

Denna plan/rutin är en beskrivning av det sätt på vilket vi skall förbereda oss inför gravgrävning och återfyllnadsarbeten och sedan hur vi skall genomföra själva arbetet på ett etiskt korrekt och respektfullt sätt.

All personal som deltar i detta arbete skall vara väl medvetna om våra etiska värderingar och det känsliga uppdrag som kringgärdar hela arbetssituationen. För att bibehålla en hög etisk kvalitet bör någon form av återkommande "etisk revision" genomföras där frågor och synpunkter kan diskuteras och eventuella förbättringar genomföras. Denna grupp bör även ha någon form av beredskapsplan för situationer som inte är "normala".

Regler på arbetsplatsen

Grundinställning

Allt gravgrävningssarbete inklusive återfyllnad och utnyttjande av angränsande gravars ytor skall ske på ett sådant sätt som om anhöriga var närvarande under hela arbetets gång.

Planering

Alla formella krav som krävs för att få öppna en grav skall vara uppfyllda. Information om gravens "status" måste vara klarlagd (antal urnor och deras placering). Största noggrannhet skall läggas vid att lokalisera rätt grav, det innebär att man kontrollerar namn och nummer på aktuell gravsten mot uppgifter i gravboken.

I planeringsfasen skall största möjliga hänsyn tas till de gravar som ofrånkomligt måste utnyttjas för uppställning av och transport med arbetsfordon. Snö skall inte plogas upp på angränsande gravars smyckningsplatser eller gravvårdar.

Alla uppgrävda jordmassor skall transporteras bort från gravområdet.

Ordning på arbetsplatsen

God ordning ska gälla på arbetsplatsen. Detta skapar trivsel och ökar den respekt vi vill visa inför det arbete vi utför.

Grävning

Efter noggrann lägesbestämning gräver vi loss en jordtorva som skall behållas i gott skick till igenfyllningen. Vi gräver sedan till ett djup på 0,6m. Det uppgrävda materialet placeras i en skottkärra eller på ett truckflak. Om graven är nyupplåten iordningställs en gravrabbatt och en gravmarkör knuten till den aktuella graven placeras bakom området för gravrabbatten.

Komplikationer

Vid längre tids regn eller på våren kan vissa gravkvarter få problem med vattenförekomst. Vid dessa tillfällen används lämplig utrustning för att torrlägga graven, vid riklig vattenförekomst måste denna åtgärd återupprepas strax innan urnsättningen.

Iordningställande av graven inför urnans sänkning

Täck graven med ren och hel "klädsel" och lägg på locket.

Återfyllning

Återfyllning av urn/askgraven skall alltid ske så nära i tiden som möjligt efter att urnan sänkts ner i jorden. Allt smyckningsmaterial (Blommor och buketter) som ligger uppe på marken avlägsnas och lägges åt sidan. Vi undviker slammer och höga röster. Om anhöriga kommer, fråga dessa om de vill vara närvarande under själva återfyllningen eller om de vill vara ensamma vid graven en stund. Om de vill vara med informerar vi om hur det hela kommer att gå till.

När återfyllnaden är klar

När återfyllnaden av graven är klar återställes all markyta som tagits i anspråk och den jordtorva som först skurits ren lägges tillbaka, det skall nu vara svårt att se att vi grävt en grav på den aktuella platsen. Alla blommor skall nu läggas tillbaka på ett tilltalande sätt.

Tillsyn

Huvudman för begravningsverksamheten är i vårt område är Svenska Kyrkan, tillsyn kan ske av kyrkoherde eller präst vid olika tillfällen enligt kontraktsprostens rutiner för tillsyn.

Etiska instruktioner/regler för gravsättning i minneslund.

Dat. 2008-09-30

Denna plan/rutin är en beskrivning av det sätt på vilket vi skall förbereda oss inför gravsättnings och återfyllnadsarbeten och sedan hur vi skall genomföra själva arbetet på ett etiskt korrekt och respektfullt sätt.

All personal som deltar i detta arbete skall vara väl medvetna om våra etiska värderingar och det känsliga uppdrag som kringgärdar hela arbetssituationen. För att bibehålla en hög etisk kvalité bör någon form av återkommande "etisk revision" genomföras där frågor och synpunkter kan diskuteras och eventuella förbättringar genomföras. Denna grupp bör även ha någon form av beredskapsplan för situationer som inte är "normala".

Regler på arbetsplatsen

Grundinställning

Allt gravsättningsarbete inklusive återfyllnad och utnyttjande av angränsande "jordningytor" skall ske på ett sådant sätt som om anhöriga var närvarande under hela arbetets gång.

Planering

Alla formella krav som krävs för att få öppna en "grav" skall vara uppfyllda. Största noggrannhet skall läggas vid att lokalisera rätt "läge" för grävningen. I planeringsfasen skall största möjliga hänsyn tas till att gravsättning i minneslund skall ske anonymt, arbetet skall därför vara slutfört före viss tid på dagen. Av samma anledning är det en fördel om vi kan återställa "jordningsytan" så att man inte direkt uppfattar att någon gravsatts där.

Ordning på arbetsplatsen

God ordning ska gälla på arbetsplatsen. Detta skapar trivsel och ökar den respekt vi vill visa inför det arbete vi utför.

Grävning

Gravsättningsarbete får endast ske i otjälad mark. Gravsvättning i minneslund skall ske i så god tid att arbetet i sin helhet är klart och marken återställd före kl. 09:00. Grävningensarbete skall utföras samma dag som gravsvättningen skall ske. Efter noggrann lägesbestämning (vi använder fasta koordinater) gräver/skär vi loss jordtorvor som skall behållas i gott skick till igenfyllningen. Vid gravsvättning av många askor kan det vara svårt att "torva av" ytan, man kan då med fördel använda färdig gräsmatta vid återställningen.

Vi gräver ett djup på 0,6m. Om marken inte tidigare använts till gravsvättning. Bredden på graven skall teoretiskt vara 40 cm alltså delningsmättet mellan de olika linjerna. Det upprävdade materialet placeras i en skottkärra, truckflak eller traktorkärra. Själva gravsvättningen (placeringen av askan) skall alltid utföras av krematoriepersonal. Varje aska placeras enskilt och med ett centrumavstånd på 40 cm. Återfyllning sker med befintliga

jordmassor, askorna täckes först för hand med jord från en skopa eller truckflak därefter kan jorden fyllas på med hjälp av en skopa likt den metod som används vid gravåterfyllnad. Som "lock" lägges till sist sen den sparade torven på plats. Marken snyggas till så att minimal skada/inverkan kan noteras.

Tillsyn

Huvudman för begravningsverksamheten är i vårt område är Svenska Kyrkan, tillsyn kan ske av kyrkoherde eller präst vid olika tillfällen enligt kontraktsprostens rutiner för tillsyn.

Arbetsmiljöplan/risakanalys för gravgrävningsarbeten. Dat 2008-09-30

Denna plan/rutin är en beskrivning av det sätt på vilket vi skall förbereda oss inför gravgrävningsarbetet och sedan hur vi skall genomföra själva arbetet på ett säkert sätt.

Före arbetets början skall all personal som kommer att bli delaktiga i arbetet också göras medvetna om vilka risker som arbetet kan medföra.

Som hjälpmedel i denna riskbedömning skall man/gruppen genomgå någon slags speciell "utbildning" där risker vid marschakt kan förklaras så att alla förstår, denna utbildning bör repeteras med återkommande intervall. I samband ned denna genomgång bör även den säkerhetsutrustning som vi använder granskas. Vi skall förklara hur den skall användas med avseende på markens bärighetsförmåga, grundvattennivåer, schaktens (gravens) djup och den belastning som kan förväntas uppstå vid schaktkanten/markytan. Vi bör också ställa oss frågan om det har kommit någon bättre utrustning på marknaden som är värd att prova.

Regler på arbetsplatsen

Arbetsmiljöverkets regler för denna verksamhet gäller, se en sammanfattning på sid. 27 i Johan Arvidssons rapport som heter: "Risker och etiska aspekter vid gravgrävning".

Riskbedömning

Med anpassning till lokala förhållanden utföres en särskild riskbedömning inför varje gravgrävningsarbete. Se bilaga/blankett. All personal som kommer att vara delaktig i gravgrävningsarbetet skall vara väl medvetna om vilka faktorer som påverkar risken för ras. Transporter med eller uppställning av tunga fordon får alltså inte ske för nära den grav som håller på att grävas. Avstånd och risk skall klargöras inför varje enskilt grävuppdrag. Antalet spännplank skall väljas utifrån denna bedömning.

Fortlöpande kontroll

Under arbetets gång skall schaktväggar, närliggande mark och stödkonstruktioner fortlöpande kontrolleras med avseende på sprickbildning eller annan förändring som kan innebära risk för ras. Vid förändring skall en ny riskbedömning göras och nödvändiga åtgärder för att förhindra ras genomföras.

Ordning på arbetsplatsen

God ordning ska gälla på arbetsplatsen och vid arbetsområdet. Detta skapar trivsel och framkomlighet och kan förhindra många olyckor.

Personlig skyddsutrustning

Skyddshjälm med hakrem samt skyddsskor med skyddshätta ska alltid bäras.

Skyddsanordningar

- Innan ett arbete påbörjas ska man alltid kontrollera att nödvändig skyddsanordning är korrekt och i god kondition.
- En bedömning skall göras om ev. befintlig eller angränsande gravstenar måste tas bort eller säkras.
- Vid användande av tjäluptningsutrustning finns risk för el-överslag, när marken tinas uppstår ett mycket högt ångtryck som kan orsaka överslag till delar som personal kommer i kontakt med. Därför skall alltid jordfelsbrytare användas, Om utrustning "löser ut" på jordfelsbrytaren skall utrustningen lämnas in för reparation.
- Som förstärkningsåtgärd vid gravschaktets kant använder vi alltid stående spont som är anpassad till det gravdjup som vi skall gräva. Ner till ett gravdjup av 2 meter skall minst 2 st. "spännplank" användas. Ner till ett gravdjup över 2 meter skall minst 3 st. "spännplank" användas.
- För att ta sig upp eller ner i graven skall alltid stege användas.
- Vid rasrisk skall alltid luckor läggas runt graven. Även förstärkningsplank skall läggas under ramen. Vid framkant på graven skall alltid luckor läggas.
- Om grävarbetet avbryts och personalen lämnar arbetsområdet måste platsen avspärras med flaggspele eller avstängningsband som fästes i konor eller annat på en höjd av ca. 1 m.
- När grävarbetet är avslutat och graven är "klädd" skall den täckas med luckanordning som är så kraftig att man kan gå på den utan risk att falla igenom.
- Vid återfyllning av graven skall jordmassor fyllas på upp till varje "spännplank" upp till 1 meter från markytan innan det får bortmonteras. Vid bortmontering av spännplank får ingen maskin eller kärva/vagn belasta området nära graven.
- Om spontbrädor lyfts upp med hjälp av klämsax skall kranarm till hjullastaren användas för att minska marktrycket nära gravkanten. Vid framkörning med återfyllnadsmassor måste all personal vara ytterst uppmärksam på eventuell rasrisk.
-

Materialupplag

Alla uppgrävda schaktmassor skall köras bort från arbetsområdet. De enda upplagrade massor som får finnas i närheten av gravschakten är en maskinskopa sand för anhöriga att använda till handåterfyllnad och den ställes ut som avslutande moment

Besiktningstvång för maskiner

Grävmaskiner, kranar, lyftanordningar, och liknande utrustningar måste besiktigas med vissa tidsintervall. I vissa fall krävs även att kranarm och maskin är godkända tillsammans.

Utrustning för vilken aktuell uppgift saknas om godkänd besiktning får ej användas på arbetsplatsen.

Besiktningssintyg ska kunna uppvisas för samordningsansvarige innan något arbete får påbörjas. Där förarbevis krävs skall även detta kunna uppvisas.

Ovanstående texter är författade av Torleif Örn Örebro Kyrkogårdsförvaltning

Detaljerat tillvägagångssätt vid gravgrävning

Se separat bilaga.